

”הינני בזה אכבד את כל הנטאים
האק בשמחה אצלנו מקרוב ומרחוק. ב-

תשורה

(אשון אדמו"ר הריו"צ בגאולת הקב"ה והרבני)

משמחת הגאולה של
לוי יצחק ורביקה שי'
תמרין

ימי אדונו מורנו ורבנו האק המשיח אעזאק ועד

ב"ה

"הנני בזה לכבד את כל הנוטאים
גאק בשמחה לבבנו מקרוב ומרחוק, ב-

תשורה

(לשון אדמו"ר הר"י"צ בגאולת הרבי והרבנא)

משמחת הגאולה של
לוי יצחק ורביקה שי'

תמרין

ימי אדונו מורנו ורבנו מאך המשיח לעולם ועד

מוצאי חג הגאולה י"ט - כ' כסלו ה'תשפ"ג

פתח דבר

בשבח והודיה להשי"ת, על כל הטוב אשר גמלנו וזיכנו בחסדו הגדול, לשמחת נישואי צאצאינו החתן התמים לוי יצחק שיחי' עם ב"ג הכלה המהוללה רבקה שתחי' תמרין.

מקדמים אנו בברכת ברוכים הבאים בשם ה', את פני קרובנו ידידנו ומכרינו אשר טרחו מקרוב ומרחוק, להשתתף לברך וליטול חלק בשמחת לבבנו. וכהמנהג שיסודותיו בהררי קודש - בה' תאם למנהג כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ בחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ - הננו מוציאים לאור בזאת קובץ תשורה לאורחים שבאו להשתתף בשמחתינו.

בקובץ זה מובאים בפרסום ראשון, מספר מכתבים שקיבל אבי סב הכלה - הרב אורי יהודה הכהן ע"ה, מכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ. הרב אורי כהן ע"ה היה מייסד ומנהל ה'חיידר' (שם המוסד אשר ניתן לו על ידי הרבי) היהודי באמסטרדם, שהוקם בעקבות הוראתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ.

קשר המכתבים של הרב אורי כהן ע"ה עם כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ, החל עוד בשנת תשי"א. ומלבד אלו הפרטיים, רבים מהם עוסקים במגוון נושאים הקשורים לפעילותו הציבורית, ביניהם ניתן לציין את הקמת וניהול 'החיידר' באמסטרדם כמו גם פעילויות חינוכיות שהסתעפו ממנו, והצלת יהודי איראן וילדי צ'רנוביל - נושאים בהם עסק הרב אורי כהן, ועוד ועוד.

במשך השנים קיבל מאות מכתבים והוראות, מענות, מברקים ושיחות טלפון ממזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ, אך לעת עתה אף לא אחד מהם ראה את אור הדפוס, ומפני סיבות גם אף מכתב מהם לא נדפס בסדרת הספרים 'אגרות קודש'. מבין המכתבים ישנם רבים העוסקים בעניינים פרטיים או מכתבי ברכות שגרתיים לחגים וכדו', וישנם גם מכתבים העוסקים בעניינים שאינם ראויים לפרסום מסיבות כאלו ואחרות.

בקובץ זה נבררו לראשונה מספר מכתבים בהם יש עניין לרבים, והם באים בזאת בפרסום ראשון. המכתבים מתוכם שנכתבו בשפת האידיש הובאו כשלצדם תרגום חופשי, ולכל מכתב הובאה הקדמה קצרה עם מעט רקע נדרש להבנת הדברים.

לחביבותא דמילתא הובאה כהוספה כתבתו המצויינת של החוקר החב"די הרב שניאור זלמן ברגר שי' מגיליון 'בית משיח' (גליון 319), שנכתבה לאחר פטירתו של הרב אורי כהן. הכי תבה סוקרת מעט מקורותיו ופועלו, ביניהם נמצאים גם נושאים הקשורים למכתבים שהובאו בתשורה זו.

יתן השי"ת שמשמחת חתונה זו נצעד היישר אל שמחת החתונה הגדולה - "שמחת עולם על ראשם" הגאולה האמיתית והשלימה תומ"י ממש.

משפחות תמרין - כהן

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

מכתבים

חזן שאינו מתאים

במכתב הבא ניתן למצוא התייחסות לכמה נושאים, ביניהם בקשת הרב אורי כהן לשלי-
חת מורה ללמד ילדים ברטערדס בהולנד, ושליחת כספים למוסדות החינוך במרוקו. אך גם
התייחסות מעניינת לדעתו של הרבי על תפילה בבית כנסת שהחזן בו אינו ראוי. לשלימות
העניין הובא בעמוד הבא קטע מהספר 'שערי הלכה ומנהג', בו מענה אחר מהרבי ארבע שנים
לאחר המכתב, בקשר למקרה שבו מציעים להיות חזן במניין עם פחות מ' שומרי שבת, ובסופו
גם לעניין חזן בלתי ראוי.

תרגום המכתב

ב"ה
ו' כסלו תשי"ב
ברוקלין נ.י.

חזן ח"א אי"א נ"מ משכיל על דבר טוב
עוסק בצרכי ציבור וכו'
מו"ה אורי יודא שי הכהן

שלום וברכה:

קיבלתי בזמנו את מכתבכם מלפני ראש השנה. לפי בקשתכם בזמן היותי על האוהל של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתי את כולם להמצטרף להם. מקווה אני לקבל ממכם בשורות
טובות, בין בנוגע לעניינים העסקיים שלכם, ובין בנוגע לבריאות, בפרט הבריאות של אשתך שתחי'.
שימח אותי לקרוא במכתבכם, שיש לכם קביעות עיתים לתורה, כמו כן מובן שאם נמצא שאתם יכולים
ללמוד יותר בקלות בתרגום לשפה אחרת, אין זה משנה, והעיקר הוא הלימוד תורה.
בימים אלה נסע מכאן חזרה המנהל של הלשכה שלנו בפריז, הרה"ג ורה"ח ח"ו ח"א נ"מ עוסק
בצצ"ב וכו' מוה"ר בנימין שי' גארדעצקי. דיברתי איתו אודות העניינים השייכים אליכם. הוא מסר
לי, שענה לכם, שלפי התנאים של המורה שאתם צריכים, לא נראה בינתיים מועמד מתאים, שיוכל
לקחת על עצמו כזו משרה.

הייתי מרוצה לקרוא במכתבכם שכאשר שמינו חזן שאינו מתאים בקהילתכם, התפללתם בביתכם. זו
תמיד השיטה הנכונה, מכיוון שמתי ששליח הציבור איננו כמו שצריך להיות, אז לא רק שאיננו מתקן,
אלא אף מקלקל, וממילא אז טוב יותר להתפלל לבדו.

בוודאי תראו להביא לידי פועל שהתמיכה שהקציבו בשביל עבודת החינוך שלנו (הוספה בכת"י: במרו-
קו) תימסר אלינו, לשלוח את זה לכאן, ואם בשום אופן אין אפשרות, אז שישלח ללשכה שלנו בפריז,
מכיוון שעכשיו אנחנו יכולים עם כל פרוטה לפעול הרבה מאוד על הצורך של חינוך הכשר.
בהודמנות זו אני מוסיף את החוברת של י"ט כסלו, שאני מקווה בוודאי שתנצלו היטב, בין בשביל
עצמכם, בין בשביל אחרים.

כ' כסלו ה'תשפ"ג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Office Address:
Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ב"ח
ז' כסלו תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הח"ח אי"א נו"ם מסכיל על דבר טוב
עוסק בצרכי ציבור וכו'
סו"ה אורי יודא סי' הכהן

שלום וברכה:

אין האב באצייטנס באקומען אייער בריש פון פאר ראש השנה. לויט
אייער בקשה האב איך זייענדיק אויפן אוהל פון כ"ק סו"ה ארימ"ר זצוקללה"ה
נב"ל זי"ע דערמאנען אלעסען להמסדר להם. איך האב צו באקומען פון
איך גוטע בשורות, ס' בנוגע אייערע געשעפטליכע ענינים, ס' בנוגע צו
געזונט, במה דעם געזונט פון אייער פרוי שיהי'.

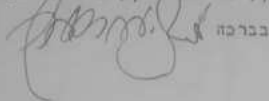
עס האט מיר געפרייט צו ליינענען איין אייער בריש, א איך האט א
קביעות קהים לחורא, און זעלבסטמאדעסענדליך אויב איך געפינט א
איר קענט מער אויסמאן אין אן איבערזעצונג אין אן אנדער שפראך,
מאכט אויך נים אויס, אבי לערנען חורא.

די טעג איז פון ראנען צוריקגעפארן דער אָנשירער פון אונזער
פאריזער ביורא, הר"ג זרה"ה ח"ח אי"א נו"ם עוסק בצצ"ב וכו'
סוה"ר בנימין סי' גאָרדעצקי. איך האב מיט אים זיך דורכגעקערט
הענן אייערע ענינים. ער האט מיר איבערגעגעבן, אז ער האט איין גע-
ענטפערט, אז לויט די חכמים פון א לעסער האט איר דארט, זעט זיך
דערמילע נים א פאסנדער קאנדידאט, האט זאל קענען איבערגעמען אזא
שטעטל.

איך בין געווען צוטרירן צו ליינענען איין אייער בריש, א מען פון
האט אנגאזיט א נים-מאסנרן חזן אין אייער קהלה, האט איר דערפאר
געראטנט בא זיך אינדעהיים. דאס איז אלעמאל די ריכטיקע שיטה, חיל
הען דער מליה ציבור איז נים מיט דארף צו זיין, איז נים נאך האט
ער פארריכט נים, נאך ער ברענגט נאך שארן, און במילא איז דאן בעסער
צו דאנען פאר זיך.

זיכער האט איר זען דורכצושירן בפועל, אז די סובסידיע האט
מ'האט באשטימט פאר אונזער היינז ארבעט זאל איבערגעגעבן הערן צו
אונז, איבערשקנדיק עס אהערצו, און אויב דאס איז בשום אופן נים
מעגליך, דאן זאל עס איבערגעשיקט הערן צו אונזער ביורא אין פאריז,
חיל איצט קען מען מיט יעדער פרומע זייער מיל אויסמאן אויף דעם
געביט פון היינז הכשר.

בא דער געלעגנהייט לעג איך ביי די חבורה פון י"ם כסלו, האט איך
האב אז איר האט זיכער גוט אויסגערע, ס'מאך זיך, ס'מאך אנדערע.

בברכה

ב' מרוקו

נח

האם להיות ש"ץ בפחות מיו"ד שומרי שבת

י"ח תמוז, תשט"ו

במענה על מכתבו .. בו שואל ע"ד:

א) מניין בבית הכנסת אשר רק פחות מעשרה הם שומרי שבת והשאר אינם ר"ל. ובעברו דרך שם בבקר בש"ק, בקשוהו להכנס ולהיות הש"ץ שלהם במנין הראשון, כיון שממהרים הם לעבודתם, ובכ"ז רוצים להתפלל בצבור וחלק גדול אומרים קדיש וכו'. והספק הוא הצריך הוא להענות לבקשתם ולירד לפני התיבה.

והנה כנראה מהתיאור שלו, לא רצו הם כעצמם לירד לפני התיבה מפני ידיעתם שבלתי שומר שבת אין עליו לעשות כזה, ולולי שיקבל הוא על עצמו להיות ש"ץ — יבטל המנין וקרוב לודאי שחלק גדול גם לא יתפללו.

ואם כן הוא, אין דעתי נוחה מדין קנאות שלא במקום המתאים לגמרי, ואומרים לאדם שיחטא חטא קל בשביל להציל חבירו מחטא חמור. ואף שי"א שהוא דוקא במקום שלו יש חלק בחטא חבירו, אינו כן במדת חסידות¹. ובנידון דידן יש לצרף, עכ"פ בתור סניף:

א. הדעות שחילול שבת בפרהסיא כאילו כו' הוא רק במלאכות מסוימות ובפני עשרה מישראל וכו' וכו', וכמצוין באחרונים לשו"ע יו"ד סי' ב' ס"ה.

ב. אם לא הי' ממלא בקשת הנ"ל נחשב הי' בעיניהם לדחי' בשתי ידיים וכו' ומעין חילול השם.

ב) אם יתפלל בבית הכנסת שאין בטוחים כ"כ במהות היורדים לפני התיבה, אבל ע"י כניסתו לשם יש בידו לתקן ענינים בסדר התפלה ובהלמודים.

מובן שמענה על זה — תלוי במהות החסרון שיש בהחזנים או המתפללים כו', ומה שראינו ברובא דרובא — הוא שגם אם אין מתפללים שם, אבל נכנסים מזמן לזמן ומשתתפים בלימודיהם — גם זה מספיק שיקבלו הצעות וכיו"ב, כשמסבירים להם הנחיצות והתועלת בזה. מובן שע"פ הנ"ל — צריך להעשות באופן דיפלומטי, שלא ירגישו שמתפלל בפ"ע ובמקום אחר...

ראש ישיבה

הקטע הבא הוא מתוך מכתב בו משיב הרבי ליוזמתו של הרב אורי כהן להקמת ישיבה בעירם. מתשובתו של הרבי עולה כי העניין העיקרי הנדרש לשם כך הוא ראשית מציאת ראש ישיבה מתאים ובעל מרץ ("ענגרישער"), המוכן להתמסר לכך ולהנהיג את כלל ענייני הישיבה ביד רמה, ומבלי צורך להיתלות בבעלי בתים התומכים בישיבה - אלא אדרבה להנהיג אותם.

תרגום המכתב

ב"ה. ד' תמוז תשט"ו
ברוקלין

הו"ח א"א נ"נ כו'
מוה"ר אורי שי' הכהן

שלום וברכה! (...)

בנוגע להקים ישיבה בעירכם, שבעניין זה אתם כותבים בפרטיות חשבון של הוצאות וכו'. לדאבוננו, לפי המצב העכשווי בעניין של החינוך הכשר אצל היהודים, צריך לגשת לשאלה בגישה שונה: ראשית צריך לחפש ולמצוא ראש ישיבה מתאים, המותאם במיוחד לתנאים של המדינה. וכמו שרואים זה בכל המדינות האירופאיות, הקיום של הישיבה ואפילו ישיבה קטנה, לא תלוי כל כך ב"בעלי בתים", שבאפשרותם לתת רק זמן מוגבל לענייני הישיבה, אלא תלוי באופן מוחץ בראש הישיבה, שהוא מושך את בעלי הבתים, מעורר ומשכנע אפילו בדברים שבעלי בתים צריכים מעצמם לעשות. ואין זה כמו ירושלים וניו יורק וכדו' ששם מנהיגים בעיקר בעלי הבתים וראשי הישיבה רק אומרים שיעורים. בנוסף - במקרה שלכם לא כל כך נחוץ שיהיה למדן גדול אלא העיקר שיהיה אברך "ענגרישער" שיכול להנהיג את הכתות שהוא יתחיל לארגן בישיבה, ולא להיבהל מפני הקשיים הקיימים בכל הנהלה, וכמאמר כל התחלות קשות, ובפרט ביסוד ישיבה חדשה במדינה חדשה. ועיקר העיקרים - שהמתאים לתפקיד יתיישב במדינה לכל הפחות מספר שנים. ואחרי שאתם תמצאו את המועמד המתאים, פחות או יותר, ותוכלו לתאם עם השקפתו בעניין אז אפשרי לגשת לעניין. יכול לפעמים להיות יוצא מן הכלל כמו שאתם כותבים, שבעלי הבתים מתמסרים לכך בכל התנופה וראש הישיבה אינו צריך לעשות יותר מאשר אמירת השיעורים, אבל אז צריכים שיהיו לפחות מספר בעלי בתים שיהיו מוכנים לפעול בכך לפחות שנה מבלי להתחשב בקשיים בין מבפנים ובין מבחוץ, ואדם אחד שיעשה זאת - איני מאמין שיהיה בכך די. והשי"ת יעזור לכם להשמיע בשורות טובות כל הימים.

בברכה (חתומת יד קודשו)

נ.ב.

מצורף החוברת המשך המאסר של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שבטח תענין אותו ויזכה בתוכנה את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו.

כ' כסלו ה'תשפ"ג

כהן=דטרום.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

הויה אייא נויט כו'
סוהיר אורי שי' הכהן

ביה.ד' תסד תשס"ו
ברוקלין

שלום וברכה

בנוגע צו גרינדען א ישיבה אין אייער שטאט, וועגען וועלכעס איר
שרייבט כפרסיות א השכון פון הוצאות וכו'. ליידער, לויט דעם איינציגן פאקט
אויף דעם געביט פון חינוך הכשר בא אידען, דארטען צוגיין צו דער פראגע
מיט אן אנדער צוגאנג צוועקט דארטען זוכען און געפינען א פאסענדען ראש ישיב
ישיבה, צוגעמאכט טעמפלעל צו די תנאים פון דער מדינה, און ווי עס זעהט דאס
אין אלע איינזאמעל לענדער, איז דער קיום פון א ישיבה און אטילו א ישיבה
קטנה, וועלכעס זיך ביט אזויסיל אן די בעלי בתים, וועלכע קענען געבען נאר
באגרייכטע צייט פאר די ישיבט ענינים, נאר איבערהויפט וועלכעס זיך דאס אן
דעם ראש ישיבה, וועלכער איזט צו די בעלי בתים, וועקט און ערשטיגט אטילו
אין די זאכען וואס די בעלי בתים דארפן פון זיך זעלבסט טאן דאס. און עס איז
אזוי ווי אין ירושלים אין ניוארק און ענליכע-וואס דארטען פירען דער עיקר
די בעלי בתים און די ראשי ישיבה זאגען נאר די שיעורים, און-אין איינזאמעל
איז ביט אזוי גרויס אז ער זאל זיין א גרויסער לערן, נאר דער עיקר ער זאל
זיין א ענערגישער יונגעראסאן וועלכער זאל קענען אנטיילען מיט די כתות פון
וועלכע ער וועט אנהויבען גרינדען די ישיבה, און ביט אפטרעקען זיך פאר די

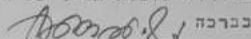
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

= ב =

וועריגקייטען וועלכע זיינען פראן בא יעדער הנהלה, וכתאמר כל התחלות
קשות, און פארט באס גרינדען א בייע ישיבה אין א נייער מדינה, און דער
עיקר העיקרים-אז דער באטרעפענדער זאל איינשטייען צו באזעצען זיך אין
דער מדינה, לכל היותר אויף עטליכע יאר, און נאך דעם ווי איר וועט געפינען
דעם פאסענדען קאנדידאט, פער-ווייניגער, און העבען זיין סינינג און דעם-
איז דענסטאל סעגליך צוטרעטען צו דעם ענין. עס קען זיין אפאל אויך א
יוצא פון הכלל, ווי איר שרייבט, אז בעלי בתים זאלען זיך אריינבארטען אין
דעם מיט דעם גאנצען שוואנג און דער ראש ישיבה זאל ביט פער ווייניגער
דעם שיעור, אבער דענסטאל דארטען האבען לפחות עטליכע בעלי בתים וועלכע
זאלען זיין גרייט צו טאן אין דעם לפחות א יאר צייט ביט דעקענדיק זיך
מיט די שוועריגקייטען סיי פון אינאיינעם און סיי פון דרויסען, און איין
פעט זאל דאס טאן-גלויב איך ביט אז עס זאל זיין גענוגענד אויף דעם, און
השיית זאל אייך העלפען צו אנזאגען בשורות טובות תמיד כל הימים.

בברכה

נ.ב.

בייגעלייגט איז דא חוברת המטף המאמר
של כ"ח סויה אסוויי צוקלטהיה בבגים זייט,
שבטא ענין אותו ויזכה בתוכנה גם את הרבים,
וזכות הרבים תלוי בו.

ה'געוואלדיק' בניסיון העקדה

במכתב הבא כותב הרבי אודות גיוס הכספים בו עסק אז הרב אורי כהן עבור מוסדות חב"ד במרוקו, ומעורר לזריזות בעניין - שזהו ה'געוואלדיק' בניסיון העקדה. על מנת להבין את הרקע לדברים, חשוב לציין את העובדה שבקהילות הולנד דאז הצטברו סכומים נכבדים בקרנות שונות. לפני מלחמת העולם השנייה, השתמשו בכספי הקרנות לצרכי צדקה בתוך הקהילה. אך אחרי המלחמה, כאשר מספר חברי הקהילה הצטמצם כתוצאה ישי"ה של רוב מוחלט של יהודי הולנד הי"ד ע"י הנאצים ימ"ש, הצטמצם בהתאם גם השימוש בכספי הקהילה.

הרב אורי כחלק מפעילותו הציבורית, פעל להפנות כספים מאותן קרנות קהילתיות, למטרות יהודיות ראויות ברחבי העולם היהודי.

במכתב שלפנינו מופיעה אחת מהמטרות הללו - רשת מוסדות אהלי יוסף יצחק במרוקו:

ב"ה. ט"ז סיון תשי"ב

ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר
עוב"צ אורי יהודה שי' הכהן

שלום וברכה!

קבלתי בעתו מכתבו מיום ט"ז לעומר, והיום - מ"ב סיון, ונהייתי לראות במכתבו השני, שנתרבה במנוחה [הוספה בכת': יותר] הוא מהראשון. ואקווה שלעת קבלת מכתבי זה הנה ירגיש עצמו עוד יותר במנוחה. ועל ידי התחזקות בטחונו בהשם יתברך, הנה יראה גם בעיני בשר, שיכולים להיות במנוחה, שאף על פי שהשי"ת מנהיג את כל העולם הגדול, השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה, הנה משגיח בהשגחה פרטית על כל פרט ופרטי פרטים מהנעשה עם יהודי בכלל ועם שומר תורה ומצוות בפרט, והשי"ת עצם הטוב שטבעו להיטיב, הנה בטח ינהיג הכל לטובה.

מהנכון הי' שיקבל על עצמו - בלי נדר - עד ראש השנה הבע"ל, ליתן בכל יום קודם התפלה בשחרית וכן קודם תפלת מנחה, מטבע קטנה לצדקה, = כמובן מלבד שבת קודש =

נהניתי לקרות במכתבו שיש תקווה לקבל מה שהבטיחו למוסדות החינוך "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" במאראקא, שזכות זו המצווה [בכת': א"א] להעריך, וזהו לא רק לאלו שנותנים הכסף, כי אם גם לאלו המשתדלים להשיג הכסף, ושיתקבל למקום הראוי ובהקדם, וכמבואר באגרת הקדש מרבינו הזקן סימן כ"א, על דבר גודל הזכות בענין הזריזות בכל המצוות, ומביא ראי' שעצם ענין העקדה לגבי מעלת מדריגת אברהם אינה כל כך געוואלדיק, וזה שזכות העקדה עומד עד סוף כול הדורות - הוא הזריזות בקיום ענין העקידה, ובפרט הוא מזרז בענין הצדקה הן בגשמיות והן ברוחניות. רק חבל שהסכום לא גדול, וכמו שכותב מספר 1100 פלאריס. אבל אקווה, שבמרוץ הראוי יעלה לו גם להגדיל הסכום. והשי"ת יעזור שיוכל לנער בזה בשורה טובה. וזה יהי' גם כן צינור שיבשר בשורות טובות בדבר עניניו הפרטים, שאין לו ממה להיות באי מנוחה ח"ו. ואך טוב ימצאהו, אותו ואת כל בני ביתו שיחיו.

בברכת [הוספה בכ"ק: הצלחה] [חתימת יד קודשו]

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין 13 נ.י.

בי"ח, ט"ז סיון תשי"ב
ברוקלין

הונ"ח אי"א נ"נ וכו' בזה"ר
פובל אורי יהודה שי' הכהן.

שלום וברכה!

קבלתי בקצת מכתבו מיום מ"ז, לעומר, והיום - ט"ז סיון, ונהניתי לראות במכתבו השני, שבהרבה-במנוחה, הוא מראשון, ואקרה שלח קבלת מכתבי זה הנה ירגיש עצמו עוד יותר במנוחה. ועל ידי החזקתו בסחובו בהם "חבור, הנה יראה גם בעיניו בשר, שיכולים להיות במנוחה, שאף על פי שהשי"ת מנהיג את כל העולם הגדול, השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה, הנה מטיב בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט פרטים מהנעשה עם יהודי בכלל ועם פרט פרט ופועל במרש, והשי"ת, עצם השוב שטבעו להיטיב, הנה בשם ינהיג הכל לטובה.

מהנכון הי' טיפל על עצמו - בלי נדר - עד ראש השנה הבע"ל, ליתן בכל יום קודם התעלה בשחרית וכן קודם תעלה מנחה, מטבע קטנה לצדקה, - כמובן מלבד שבת קדש -

נהניתי לקרות במכתבו, שיש חוקה לקבל מה שהבטיחו למוסדות חינוך "אהלי יוסף צחק ליובאוויטש" במאמץ, שזכות זו המצויה להעריך, וזו לא רק לאלו שנותנים הכסף, כי אם גם לאלו המשתדלים להשיג הכסף, ושיחזקו למקום הראוי ואבהקם, וכמבואר באגרת הקדש סרבינו הזקן טומן כ"א, על דבר גדול הזכות בענין הזריזות בכל המצות, ומביא רא' טעם ענין העקידה לגבי מעלת מדריגת אברהם אינה כל כך גבוהה, וזה שזכות העקידה קודם על סוף כל הדורות - הוא הדריגה בקיום ענין העקידה, ובפרט שהוא מורכב ענין העקידה עצמה הן בגשמים והן ברוחניות, רק הכל שהסכום לא גדול, וכמו שכתב בספר 1100 מלאים, אבל אקרה, שבמקור הראוי יעלה לו גם להגדיל הסכום, והשי"ת יעזרו שיוכל לבשר בזה בשורה טובה, וזה יהי' גם כן בצור שיכשר בשורות טובות אצל המבשר עניניו הפרטים, שאין לו מטה להיות באי-מנוחה ה"ו. ואך טוב יעצאנו, אחרת לא כל כך בזהו שיחיו.

בברכה

חינוך אי אפשר לדחות

המכתב הבא עוסק בעניינים פרטיים, ובו מתייחס הרבי גם לחינוך הילדים ומעורר על כך שזהו דבר לא ניתן לדחות.

תרגום המכתב

ב"ה. י"ד כסלו תשט"ז
ברוקלין

הו"ח אי"א נ"נ וכו' מוה"ר
אורי' יהודא שי' הכהן

שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך הייתי מרוצה לקבל את מכתבכם ממוצש"ק ויצא, ובעצם גם ממכתב זה לא ברור הגורם לשתיקתכם הארוכה. בתקוה שכמובן הכל בשלום ובסדר.

כתיבתכם אודות חינוך ילדיכם הגדולים, גם אחרי הסברתכם עדיין אינו מובן לגמרי. מכיון שחינוך של ילדים איננו דבר שאפשר לדחותו לזמן מאוחר יותר. והשנים צריכים להיות מנוצלות במידה המירבית ביותר. בפרט בזמנים הנוכחיים, שאינם כל כך יציבים. על ענין זה תקף מאמר חז"ל אל תאמר לכשאפנה אשנה. כמו כן מובן שישנם מקרים יוצאים מן הכלל וההרגשה לפי איך שאתם כותבים שזהו גם המקרה עם הילדים שלכם, אבל בכך קשה לחוות דעה ממרחק.

במיוחד הייתי מרוצה לקרא במכתב שאתם כותבים על כך שהנכם רואים את חסדי השם יתברך בעניינים של פרנסה ומנוחת הנפש. ושהשם יתברך יעזור, שגם בהמשך תהי' התקדמות משוב לעוד יותר טוב, ושתתקיים ברכתו של אדמו"ר הזקן, שהשם יתברך נותן ליהודים גשמיות ומהגשמיות עושה יהודי רוחניות.

למרות שאינכם מזכירים אודות ההכנות לחגיגת י"ט כסלו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, אני מקוה שנעשה כל המצטרך לכך, ומסדרים התוועדות, ואתם תקחו חלק גם באופן אישי וגם בהבאת החברים, והשם יתברך יצליח כל אחד מאיתנו, למלא את חלקו בציווי של יפוצו מעיינותך חוצה, שזה גם הקדמה והכנה לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

מצורפת חוברת י"ט כסלו, שבדואי תוכלו להשתמש בה בכל המוזכר לעיל.

בברכה לבשורות טובות בגשמיות וברוחניות
(חתומת יד קודשו)

כ' כסלו ה'תשפ"ג

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

זמ מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה י"ד כסלו חש"ו
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"כ כ"ז מוה"ר
אורי' יהודא שי' הכהן.

שלום וברכה!

נאכן לאנגען איבערריס בין איך געווען צופרידען צו באקומען אייער
בריה פון מוצש"ק ויצא, און א יגענטליך איז אויך פון דעם בריה נים קלאהר די
אורזאכע פאר אייער לאנגען שטייגען. האפענטליך איז דאס נאטירליך-גוט און אלץ
איז בשלום ובסדר.

אייער שרייבען העגען דעם חינוך פון די עלטערע קינדער, איז נאך
אייער עקלקערונג דאך נים אינגאנצען פארשטאנדיג. ווארום חינוך פון קינדער איז
נים אזאך העלעכעס מען קען פארשיבען אויף א שפעטערע צייט. און די יארען דארפן
אויסגעניצט הערען אין דער וויססטער גרעסטער מאס. און בפרט אין אונזערע יעצטיקע
צייטען, העלכע זינען נים אזוי סטאביל. און אויף דעם איז גילטיג דער מאמר רו"ל
אל תאמר לבשאפנה אשנה. זעלבסט פארשטענדליך אז עס זינען דא אויסנאםס פאלעי
און פיליכט לויט אייער שרייבען איז דאס אויך דער פאל מיט אייערע קינדער, אבער
אין דעם איז שחקר צו אורשלען פון דער וויססטעס.

ספעציעל בין איך געווען צופרידען צו לייענען אין אייער בריה **אז**
האט איר שרייבט אז איר זעהט חסדי השם יתברך אין ענינים פון פרנסה און מנוח
הנפש. און השם יתברך זאל העלפען, אז אויך אויף ווייטער זאל דאס גיין פון גוט
צו בעסער, און עס זאל מקוים הערען די ברכה פון רבנו הזקן, אז השם יתברך גיט
אידען גשמיות און פון די גשמיות מאכן אידן רוחניות.

האטש איר דערמאנט נים העגען די צוגרייטונגען צו דער פיקערונג
פון י"ט כסלו, האב עלינו ועל כל ישראל למובה, האף איך אז עס הערט געטאן דאס
נויטיגע אין דעם, און עס הערט אינגעאדענט הערען א החוועדות, און איר העט זיך
באטייליגען אין דעם-סיי פערזענליכע **אז** און סי' דורך מיטבריינגען פריינד. און השם
יתברך זאל מצליח זיין יעדער איינעם פון אונז, צו מאן זיין טייל אין דעם אָנזאג
פון יפוצו מעינותיך חוצה, וואָס דאָס י"ז אויך א הקדמה און א חכמה צו דער גאולה
האסיחית וחשלימה על ידי משיח צדקנו.

ביגעליגט איז דא א חוברת י"ט כסלו, העלכעס העט איך זיכער בריינגען
נוצען אין דאס אדזען דערמאנטע.

בברכה לבשורות וברכות בגשמיות וברוחניות

Menachem Schneerson

מעבר לקהילה קטנה

המכתב הבא עוסק גם הוא ברובו בחינוך הילדים, וההשלכות המסתעפות מכך. בסעיף ב' מתייחס הרבי לשאלתו של הרב אורי כהן האם לשלוח את בנו עוזיאל שי' בן התשע (סב הכלה) לישיבה בפאריז, היות וזה עדיין גיל מוקדם מידי ובפרט שהוא אינו דובר את השפה, והאם כדאי לכן ליצור מסגרת מקומית ללימודי קודש.

תרגום המכתב

ב"ה. כ' תמוז תשי"ג
ברוקלין

הו"ח אי"א נ"נ וכו'
מוה"ר אורי יהודה שי' הכהן

שלום וברכה!

את מכתבי הקודם עם המצורף אליו, בוודאי קיבלת בזמנו, ובנוגע לדברים שהנך רוצה לדעת את דעתי: (א) האם כדאי שתעברו לקהילה קטנה יותר.

לפי דעתי, אין זה דבר כדאי, ראשית כפי שאתה בעצמך כותב במכתבך, ששם ישנם קשיים גדולים בענין חינוך הילדים, וברצוני גם להוסיף, שבסופו של דבר זה פועל גם על ההורים. צריך לקחת בחשבון גם, שביחס לפרנסה, למרות שההוצאות שם קטנות יותר, אבל בקהילה קטנה גם האפשרויות לפרנסה מצומצמות הרבה יותר. לכן צריך לפתוח צינורות רחבים, והשם יתברך יקיים את הפסוק: הרחב פיך (ואז) ואמלאהו.

(ב) אתם שואלים האם תשלחו את הבן שלכם ללמוד בישיבה בפאריז. מכיון שהנכם כותבים שבנוסף לכך שהוא רק בגיל תשע הוא גם מדבר רק בשפה ההולנדית, זה עדיין מדי מוקדם בשבילו ליסוע אל הישיבה, לכן יחוש שם בבדידות.

לפי איך ששמעתי רבות, בתקופה קודמת היתה ישיבה חרדית בהולנד או בבלגיה, אפילו אם הישיבה הצטמצמה, או שהיא מיועדת רק לתלמידים גדולים, אפשרי אולי לאסוף קבוצת ילדים באותו גיל, בערך, של בנכם, ואחד מתלמידי הישיבה בעבר יוכל ללמוד איתם לימודי קודש, ובפרט בחופשים בקיץ כאשר משוחררים מההתחייבויות הכלליות ללימודים ההכרחיים. וזה יעשה הכנה טובה לקראת הכנסת ילדכם לישיבה בשנה הבאה.

בברכה לפרנסה בהרחבה ושיבשר טובות
בקרב ממש בכל עניניו (חתימת יד קודש)

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-8250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין ג. י.

ב"ה, כ' חשוון תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ כו"
מוה"ר אורי יהורא ש"י הכהן

שלום וברכה!

מ"ן פריערדיקען בריף מיט די בייגעלייגטע, האט איר זיכער
זינער ציט באקומען, און וועגן דעם וואס איר ווילט זימען מ"ן מיזונג אין
דעם!
(א) צי זאלט איר איבערפארען אין א קלענערער קהלה.

לויט מ"ן מיזונג, איז דאס נים קיין גלייכע זאך, צו ערשט ווי
איר אליין שרייבט אין אייער בריף, אז דארטען אין גרויסע שטעטליכע
צום היינז פון קינדער, און איך וויל אויך צוגעבען, אז סוף סוף ווירט דאס
אויך אויף די עלטערע, אויך דארטען נעמען אין אים, אז וועגן פרנסה,
הגם די אויסגאבען זינען דאס קלענערע, אבער די מעגליכקייט פון פרנסה
זינען אין דער קלענערער קהלה אויך פיל קלענערע, און דעריבער דארטען
האלטען ברייטער אפען די צוורוח, און השי"ת זאל מקים זיין דעם פסוק: הרחב
מ"ך (וואו) זאלט איר.

(ב) אין דער פראגע צי זאלט איר שיקען אייער זון לערנען אין
דער ישיבה אין פאריז,

זיבאלד אז איר שרייבט אז אויסער דעם וואס ער איז אלס נ"ע
יא-ערקע אויך נאך האלענדיש, איז דאס נאך צו פריה פאר עס צו פארען אין
דער ישיבה, און צו דעם-וועג ער וויל פילען דאס עלענד.

לויט ווי איך האב אסאך געהערט, איז מיט א צייט צוריק געווען
א פונעם ישיבה אין האלאנד אדער בעלגיע, און ווען אפילו די ישיבה איז
פארקלענערט געווארען אדער זי איז נאך פאר גרויסע חסידים, קען מען אפשר
צוגלייבען א גרויסע קינדער אין דעם עלטער, למי ער, פון אייער זון, וואס
מיט וועמען אינער פון די פריערדיגע חסידים פון דער ישיבה זאל קענען
לערנען לימודי קדש, און רפחט אין די זומער מאנאטען ווען מען איז פאר פון
די אלגעמינע רעגירונגס-פליכטענדע לימודים, און דאס וואלט געדרייט א גוטע
הכנה אויף אריינגעבען אייער זון אין דער ישיבה אויף דעם נעקסטען יאר.

ברכה לפרנסה בהרחבה ויבשר טו"ח
בקרוב משה בכל עניניו

Menachem Schneerson

שמחה

ב"ה. ז' תשרי תשי"ט
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' אורי יהודה שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מערב ראש השנה.

ובטח למותר להדגיש, שכל המחשבות שהם היפך השמחה וטוב לבב, באים לא מהיצר טוב. וכמ' בואר בארוכה בכמה מקומות ומהם גם בספר תניא קדישא, וכמצוין במפתח עניינים שבסופו. ומדברי הרמב"ם סוף הלכות לולב, מובן שאפילו עניני תשובה צ"ל דווקא בשמחה ובטוב לבב. וכפי שכתוב שם, [הוספה בכת': זהו] אחת מנקודות חשובות של עבודת השם, ולא סתם ענין של הידור, כי בלשון הרמב"ם "עבודה גדולה", והאריכות בדבר הפשוט כזה – אך למותר.

מוסג"פ המחאה מאחת הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, ולתת את הכסף באחד מעסקיו (אונטערנעמונגען). ומה טוב בשנים מהם, והשי"ת יקיים את מרז"ל* הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, שנאמר בו איש תם וישר שכל ענינים אלו הם בכ"ק מו"ח אדמו"ר, וק"ל.

הפ"נ שלו יקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, והשי"ת יעזור, שבקרוב ממש יבשר טוב בכל הנ"ל, בטוב הנראה והנגלה, והעיקר בשמחה ובטוב לבב. הוספה בכת"ק: *ב"ב טו, ב.

בברכת חתימה וגמח"ט (חתימת יד קודשו)

כ' כסלו ה'תשפ"ג

בחן = ראשעראם

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 9-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, ז' תשרי תשי"ט
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ וכו'
מה' אורי ש"י הכהן

שלום וברכה

מאשרים קבלח מכתבו מערב ראש השנה,

ובטח למוחר להדגיש, שכל המחשבות שהם היפך השמחה טוב
לבב, באים לא מהיצר טוב, וכמבן אר בארוכה בכמה מקומות ומקם גם בספר
חניא קרישא, וכמציין במפתח ענינים שבסופו, ומדברי הרמב"ם סוף הלכות
לולב, מובן שאפילו עניני תשובה צ"ל דוקא בשמחה ובטוב לבב, וכפי שכחוב
שם, אהת מנקודות חשובות של עבודת השם, ולא סתם ענין של הידור, כי
בלשון הרמב"ם, עבודה גדולה, והאריכות בדבר הפשוט כזה-אך למוחר.

מוסג"פ המחאה מאת הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
ישראל, ולתת את הכסף באחד מעסקיו (אונטערנעמונגען). ומה טוב בשנים
הם, והשי"ת יקיים את מרז"ל הנוטל פרוטה מאיוב מחברך, שנאמר בו איש
הם וישר, שכל ענינים אלו הם בכ"ק מו"ח אדמו"ר, וק"ל.

הפי"נ שלו יקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"ס ז"ע, והשי"ת יעזור, שבקרוב מסש יבשר טוב
בכל הנ"ל, ב"ח הנראת והנללה, והעיקר בשמחה ובטוב לבב.
ג' 2.14.

בברכת חתימה וגמחים

הוספה

איש המסתורין של הרבי

בית משיח גליון 319

ב'

איש המסתורין של הרבי

לפני ארבעה חודשים הסתלק לבית עולמו יהודי בשם ר' אורי כהן מהולנד והוא בן תשעים. במשך כששים שנה עסק בלהט בעשרות פרשיות עלומות למען הצלת יהודים במדינות שונות, הולנד, איראן, אוקראינה, גרמניה - כשבין לבין הקים מוסדות חינוך מפוארים בהולנד, וכל זאת בהוראותיו הישירות של הרבי. לעתים היה נכנס ליחידות כמה שעות, ומיד יוצא מ-770 ונעלם כלעומת שבא. מסתורין היה בימיו ומסתורין בהסתלקותו • "בית משיח" התחקה אחר עקבותיו, גילה טפח אך מצא טפחיים מכוסים בערפילי מסתורין • האיש שעסק בשליחות הרבי בקיבוץ נדחי ישראל

מאת: שניאור זלמן ברגר

השניה נשא את רבקה יעקובסון - בתו של מזכיר הקהילה היהודית ברוטרדם.

ביום ב' אייר ת"ש פלשו גייסות הגרמנים להולנד. חמשה ימים לאחר מכן הולנד כולה היתה כבר בשלטון נאצי. הרובע היהודי נהרס בהפגזות הכבדות, וכעבור זמן קצר החלו הגזירות. היהודים חויבו להירשם במשרדי הגסטפו, עסקים יהודיים הוחרמו, הנסיעה בתחבורה הציבורית נאסרה על היהודים והקניה בחנויות הותרה רק לשעות ספורות. גזירות אלו ואחרות הציקו ליהודי הולנד, אבל לרי אורי היתה באותם ימים דאגה חשובה יותר: השחיטה נאסרה, ומה היהודים יאכלו?

בצעד נועז שכר בית ברובע בו שכנו משרדי הנאצים. הבית היה ממוקם בין משרדי הצי הגרמני, לבין משרדי

ו"ס אחד" - מספר הרב שלמה פורסט מקרית מלאכי - "הבחינו כמה מהתמימים ב-770 ברי אורי שנקנס למזכירות וכמה רגעים לאחר מכן נכנס ליחידות. הוא שהה בקודש זמן רב וכשיצא מיהר להסתלק מהמקום עם המונית שהמתניה לו כל העת בחזרה לשדה התעופה, להמשך השליחויות המסתוריות בהן עסק על פי הוראותיו של הרבי".

• • •

ר' אורי יהודה כהן נולד בשנת תר"ע בעיר המבורג שבגרמניה לאביו ר' אברהם אריה הי"ד. בצעירותו למד בשיבה בפרנקפורט שם שהה עד עלות היטלר ימ"ש לשלטון. או אז היגר לעיר רוטרדם בהולנד שם פתח מפעל לגבינות. מספר שבועות לפני פרוץ מלחמת העולם

מוסף מיוחד - יא ניסן, שנת ה-100

כסף. בדירה זו חיו עד לסיום המלחמה.

בזמן המלחמה הנוראה, נותרו מספר יהודים שהסתתרו ברוטרדם, והם היו זקוקים לעזרה מיידית, כמו תשלום לגויים שהסתתרו אותם, וכן אוכל. לשם כך שיתף ר' אורי פעולה עם המחתרת הקומוניסטית שלחמה בנאצים. חברי המחתרת סיפקו לו תלושי מזון כדי שיחלקם ליהודים הרעבים, והוא מצידו העביר למחתרת מנגנונים להפעלת מטעני נפץ. הוא אף הגה רעיון נועז להשגת נשק מדים ומסמכים של חיילים נאציים.

מספר ר' יוחנן ספרנאי מכפר כ"ד: "ר' אורי ביקש מבעל קונדיטוריה מידידיו, להכין שני סוגי בונבוניירות שוקולד: באחד מהם הכניס רעל חזק במיוחד, וכן סוג נוסף, 'רגיל', שנעטף בצבע אחר. בונבוניירות אלו מסר ר' אורי לאנשי המחתרת ההולנדית. נערות הולנדיות צוידו בבונבוניירות הללו משני הסוגים, והן יצאו לטייל עם חיילים גרמנים.

"במהלך הטיוול עם החייל הגרמני, הוליכה הנערה את החייל למקום מוסכם על אנשי המחתרת, שם הציעה לו בונבוניירה; היא אכלה את הבונבוניירה הרגילה, ואילו לחייל הגרמני נתנה בונבוניירה מורעלת. תוך דקות ספורות, נפל הגרמני ללא רוח חיים ואנשי המחתרת שהמתינו לא הרחק, פשטו את מדי, לקחו ממנו את המסמכים והנשק, זרקו את הגופה לתעלת מים והסתלקו מהמקום.

"כך נהרגו עשרות חיילים גרמניים, ור' אורי קנה את ליבם של אנשי המחתרת שמצידם סייעו לו להגיש עזרה בהסתרת יהודים.

"סיפור זה שמעתי מר' 'אורי בעצמו' – חותם ר' יוחנן ספרנאי את סיפורו.

יותר משעסק בהריגת הנאצים, התעסק ר' אורי

ארגון הנשים הנאציות. פעמיים בשבוע הביא ר' אורי שחט למקום ששחט כמות מספקת של עופות עברו יהודי רוטרדם.

גטאות לא הוקמו ברוטרדם, אך במשך שנתיים סבלו היהודים מגזירות קשות. בטי"ז אב תשי"ב קיבלו אלפיים מיהודי העיר זימון להתייצב בככר העיר, מעטים הסתתרו, אבל רובם הגיעו לכיכר, ממנה נשלחו למחנות "עבודה" שלא היו אלא מחנות השמדה בגרמניה. לאחר כמה משלוחים, נותרו יהודים מעטים בלבד ברוטרדם, ביניהם ר' אורי, רעייתו ובתו התינוקת. בשנת תשי"ג נולד לו בן נוסף שנפטר כעבור כמה שבועות. ר' אורי בא בדברים עם אורח הולנדי שהעביר את הגופה לשומר 'בית החיים', וכך הובא התינוק לקבורת ישראל.

תקופה קצרה עברה מאז נפטר התינוק, ובאחד הימים התדפקו אנשי הגסטאפו על דלת ביתו של ר' אורי. הם ביקשו את הילד של משפחת כהן. ר' אורי ענה שהילד נפטר. אחד השוטרים ההולנדיים הציע לקחת את הבת, אולם הגרמנים כידוע מסודרים מאוד, והם אמרו שברשימה שלהם נכתב ילד ולא ילדה, וכך הסתלקו לדרכם. ר' אורי ואשתו הבינו שמסוכן מדי להמשיך להחזיק את הבת הפעוטה בבית, והם מסרו אותה מיד לידידים גויים שאימצו אותה עד סיום המלחמה.

פעם אחר פעם ניסו הגרמנים לתפוס את ר' אורי אך הוא ניצל בניסים גלויים: מסתבר שעוד נכוננו לו תפקידי מפתח חשובים בחייו:

בפעם הראשונה שבאו אנשי הגסטפו לביתו, אמר להם – כשהוא מעמיד פנים עצובות: "חבל על היניות הטובים שיש לי בבית". הגרמנים נרמו, וכעבור שעה קלה שכבו בביתו בגילופין, ור' אורי ואשתו נמלטו על נפשם. בפעם אחרת הגיעו הגרמנים לביתם. עוד הם דופקים בדלת, ארזו ר' אורי ורעייתו במהירות את מיטלטליהם, נכנסו לחדר פנימי, משם למרפסת וממנה עברו לדירה סמוכה, ונעלמו מהאזור.

גוי הולנדי בעל לב-טוב שהיה בקשרים טובים עם קצינים נאצים, היה מגלה ליהודים את מי הגרמנים רוצים ללכוד בזמן הקרוב. לילה אחד נודע לר' אורי שבעוד שעה קלה יגיעו הגרמנים לביתו. הוא ואשתו יצאו מיד את דירתם במנוסה. הם לא הספיקו לרדת במדרגות הבנין, כשמולם התייצבו אנשי הגסטפו שטבעו לדעת היכן גרים משפחת כהן. ר' אורי לא היסס והראה להם על אחת הדירות בבנין. כשהגרמנים עלו במדרגות, נסר ר' אורי ורעייתו על נפשם...

בשעת לילה הגיעו לבית ידיד גוי מקומי. ר' אורי אמר לו בתקיפות: "אין לך ברירה, אני נשאר כאן הלילה עד הבוקר. אם אשאר לאחר מכן, זכותך למסור אותנו למשטרה". בשעת בוקר מוקדמת עזבו בני הזוג את הבית ונדדו ממקום מסתור למשנהו, עד שהצליחו למצוא גוי שהסכים להסתירם לזמן ארוך תמורת בצע

ר' אורי כהן

ואם יעמוד מלך מבית דוד...

ג"ח

פדיון שבויים

בזמן השלטון הקומוניסטי בברית המועצות, היו חסידי ברסלב שנסעו בחיפוף נפש לקברו של רבי נחמן מברסלב באומן שבאוקראינה, למרות הסכנות שבדרך.

כשהגיעה אליהם השמועה שבהולנד יש אפשרות להשיג בקלות יחסית דרכונים מזויפים, החלו קבוצות חסידי ברסלב להגיע להולנד, ועסקו בהכנת דרכונים. באחד הימים נתפס אחד החסידים.

יום אחד מקבל ר' אורי טלפון בהול ממועד דין הולנדי, שסיפר בקול נרגש כי "חסידי ברסלב נתפס בשדה התעופה בהולנד וברשותו עשרים דרכונים מזויפים. מוניתי על ידי השלטונות לייצגו, אולם החסיד מסרב לשתף פעולה עם חוקריו, כיון שאינו רוצה לגלות לשם מה זויפו הדרכונים ובשם מי נשלח לכאן. מהתביעה נמסר לי" – המשיך לספר עורך הדין – "כי בתגובה לשתיקתו הוא יישב בכלא שנים רבות בגין התארגנות פלילית". עורך הדין ביקש את התערבותו של ר' אורי.

כבר למחרת נפגש ר' אורי עם שרי ממשלה ופקידים בצמרת הממשל, והסביר כי החסיד אינו מושע, אלא בסך הכל רצה לפרוץ את מסך הברזל ולפקוד את קברו של דציק בו הוא מאמין. לתדהמת כל המעורבים בפרשה, עוד באותו יום שוחרר החסיד לדרכו ללא תנאים...

ר' אורי כהרגלו חשב על רעיון נועז ביותר. הוא דאג להעמיד חופה, ולקדם את שני הצעירים, וכך מצאה לה הכלה מקום מסתור אצל חתנה – — —

בהצלת יהודים. הוא טרם בזה תוך סיכון עצמי ומסירות נפש עצומה.

בימי המלחמה, דאגו הנאצים להרוס את בתי הכנסת ברוטרדם, אולם המרתף של בית הכנסת המרכזי, נשאר עומד על תילו כיוון שהיה מבנה חזק במיוחד. במרתף שכן ארכיון הקהילה היהודית בו תעודות רישום הנישואין של הקהילה, וכן כתרים של ספרי תורה, עם חפצי ערך רבים נוספים.

הנאצים נעלו את המרתף במגנול פשוט משום שלא חלמו שמא-דהו יעז להכנס למרתף ללא רשותם. אולם ר' אורי היה נועז מאוד. הוא ניצל את עובדת היותו יליד גרמניה, דובר גרמנית והוטה ולבוש באופנה הגרמנית, והקפיד תמיד להסתובב ברחובות רוטרדם כשתחת בית שחיו עיתון בשפה הגרמנית. משום כך יכל להסתובב ברחובות העיר ללא פחד ולהגיע עם חבר אל המרתף ולרוקן את תכולתו. הוא הבין את החשיבות בתעודות הנישואין של הקהילה, ומסר אותן למשמרת בארכיון העירוני. למרות שראש העיר היה ממונה מטעם הנאצים, הסכים מנהל הארכיון להשאיר את הארכיון למשמרתו.

את כתרי הספר תורה וחפצי ערך אחרים מכר בשוק השחור, ובתמורתם שלם שכר לגויים שהסתירו יהודים ובמקביל החל בחלוקת מזון ליהודי העיר. מידי בוקר יצא לרחובות העיר רכוב על אופניים של חלבן, "כדי החלב" שלו היו מלאים בחבילות מזון אותם חילק, וכך הציל בכל יום כשלוש מאות משפחות יהודיות מחרפת רעב...

באותם ימים פנתה אליו נערה יהודיה בבקשה למצוא לה מקום מסתור. הנערה סיפרה כי היא באה בקשרי שידוכין לפני פרוץ המלחמה, וכעת חתנה מתחבא במרתף מסויים, אבל היא, כמובן, לא יכולה לגור עם חתנה, ולכן היא מבקשת מסתור במקום אחר...

גד,
ה.

וסק בבניית
יובוכי

מוסף מיוחד - י"א ניסן, שנת ה-100

י' שבט תשי"ג, מודה לו הרבי על עזרתו לשד"ר מיישיבת תומכי תמימים ומברכו בעשירות בנשמות.

עם השנים הלכה הקהילה ברוטרדם והצטמקה. בעקבות זאת העתיק ר' אורי את מקום מגוריו לאמסטרדם בירת הולנד.

בחודש תשרי תשל"ה ביקר המשפיע ר' מענדל פוטרס ע"ה אצל קרובי משפחתו באמסטרדם. לכבודו של ר' מענדל, ערך ר' אורי בביתו סעודת 'מלוה מלאכה' בזמן הסעודה סיפר ר' מענדל בהשתוממות רבה כי בהולכו ברחוב באמסטרדם ראה את אחד מילדי המשפחות החרדיות נוסע על אופניו, ותוך כדי נסיעה נפלה ממנו הכיפה. "הילד לא הרים את כיפתו מיד" – נענה ר' מענדל – "אלא המשיך מעט בנסיעה, ואז חזר והרים את הכיפה". מעניי ר' מענדל נשקף הכאב: "זה קורה בגלל שאין חיידר על טהרת הקודש בהולנד". הוא תבע במילים פשוטות וברורות כי אחד הנוכחים חייב לקחת על עצמו לפתוח 'חיידר' על טהרת הקודש...

איש לא הרהיב עוז בנפשו, לקחת מטלה שכזו על עצמו, עד שר' אורי נענה והגיב להצעה בחיוב. ר' מענדל לא וויתר: "מאיפה יהיו לך כוחות לכך?" שאל את ר' אורי והוא השיב בפשטות: "אני הייתי פרטיזן במחתרת ההולנדית". ר' מענדל נתן בו מבט ארוך ואמר: "אם כן צריך לבדוק את כוחותיך"...

אביב תש"ה. הדי הקרבות נדמו, ויהודי הולנד מצאו את עצמם במצב מחריר. תשעים אחוים מקהילת יהודי הולנד נספו בשואה האיומה, בהם הוריו של ר' אורי, הורי אשתו ובני משפחה רבים נוספים שנשלחו אל מותן ההשמדה הי"ד.

עם תום המלחמה הכירו יהודי רוטרדם וראשי השלטונות בארץ כראש הקהילה היהודית. זה היה המשך טבעי להצלחת חיי היהודים בזמן המלחמה. ר' אורי לקח את התפקיד ברצינות, ומסר את עצמו למטרה הנעלית – שיקום ההריסות והפחת רוח חיים ביהדות רוטרדם ובהולנד בכלל.

ר' יוחנן ספרנאי שב ומספר על הצעדים שעשה ר' אורי לשיקום הקהילה:

"המטרה הראשונה הייתה שיקום בית הכנסת היחיד שנותר ברוטרדם. ר' אורי השיג את מפתחות בית הכנסת, ויחד עם הרבנית שרה פורסט (אמו של הרב יצחק פורסט שליט"א מרבני הולנד) – שיקמו את בית הכנסת וארגנו בו מחדש תפילות מסודרות".

ר' אורי החל לעסוק בשיקום בנייני מוסדות הקהילה. באותה תקופה פתח ישיבה בעיר אחרת בהולנד לבחורים שהבירח להולנד ממתנות הפליטים שקמו באירופה לאחר המלחמה. אולם עד מהרה החלו גורמים ממשלתיים – שכנראה האווירה הנאצית השפיעה עליהם – להתנגד למוסדות היהודיים ואף הרסו את המוסדות שר' אורי פתח עבור הפליטים.

באותם ימים, כאשר רבבות פליטים סבבו ברחובות, רעבים וחסרי קורת גג, פתח ר' אורי את ביתו בפניהם ללא חשבון. כלתו, מרת רחל כהן, מספרת על התעסקותו במצות הכנסת אורחים:

"בביתו תמיד בישלו בסירים ענקיים. הוא אירח יהודים רבים שמצא ברחוב. כששאלתי אותו פעם כיצד מסוגל אתה לארח חולים ואנשים שריח רע נודף מהם, השיב בפשטות 'האם אפשר להשאיר יהודי רעב?' כל יהודי שהגיע לרוטרדם ידע שכתובתו להתארח היא אצל ר' אורי כהן, עד כדי כך היה זה מפורסם שכשהחשמלית הייתה מגיעה לתחנה הסמוכה לביתו, היה הנהג פונה ליהודים שראה בחשמלית, ואומר להם 'הנה פה ביתו של כהן, כנראה לפה אתם רוצים להגיע'..."

במשך השנים אירח שד"רים מיישיבת חב"ד בבאנוואה שבצרפת. הללו סיפרו לו על חב"ד ועל הרבי שעלה באותה תקופה על כס הנשיאות. בעקבות זאת החל להתקרב לחסידות חב"ד. הוא למד חסידות, כתב מכתבים לרבי ואף נסע ל-770 פעמים רבות וזהו להכנס ליחידות רבות.

את היכולת הכספית לארח אנשים ולתרום בעין יפה למוסדות, השיג לאחר שהחל לשלוח ידו במסחר. לא תמיד ראה ברכה בעסקיו, ולעיתים ספג נפילות קשות, אך גם במצבים קשים אלה, המשיך כדרכו לארח אורחים ולתרום בעין יפה. במכתב שכתב לו הרבי ביום

הריסה לצורך בניה. פועלים הורסים את בנין התלמוד-תורה בהוראת שלטונות הולנד

ואם יעמוד מלך פבית דוד...

ר' ד'

"כך ר' אורי קירב אותי לחב"ד"

הרב יוחנן ספרנאי מכפר חב"ד מספר כיצד ר' אורי הביא אותו לעולמה של חב"ד.

"נולדתי בעיר רוטרדם למשפחה שאינה שומרת מצוות. לאחר שהתקרבותי ליהדות, הכרתי את ר' אורי כאחד המתפללים בבית הכנסת. הוא ניגש אלי והחל לדבר עמי, ומאז היה מרבה לשוחח איתי בעניני יהדות. הוא אף הזמין אותי לביתו לסעודות שבת, ובמשך הזמן אף התחיל ללמוד איתי תורה.

"בשלב מסוים סיפר לי על תנועת חב"ד ועל הרבי, עד שבאחד הימים הציע לי לנסוע ללמוד בישיבת חב"ד בבראנוואה שבצרפת. בתחילה חששתי, אבל ר' אורי שכנע אותי בדרכי נועם, והצליח להפיג את חששותי. ארזתי מזוודה וטסתי לצרפת.

"להגיד שהיה קל – בוודאי שלא. דיברתי הולנדית, גרמנית ואנגלית, ובחורי הישיבה דיברו רק בצרפתית ובאידיש, וכלל לא הבנתי את מה שניסו להסביר לי. לקח זמן עד שתפסתי את אופן ההיגוי של השפה, וכך דיברתי גרמנית ושמעתי אידיש... לאחר תקופה ארוכה של לימודים בישיבה הבנתי מהו חסיד, ואכן נהייתי לחסיד של הרבי. כל זאת הודות לר' אורי ששלח אותי ללמוד בבראנוואה."

בו במקום מזג ר' מענדל כוס 'משקה' והורה לו לשותות עד תומה. כשסיים כוס אחת, נתן לו כוס שניה ושלישית; כשסיים שלוש כוסות ועל ר' אורי לא נראה שהמשקה השפיע עליו, נענה ר' מענדל בקורת רוח "וואים שהיית פרטיון..."

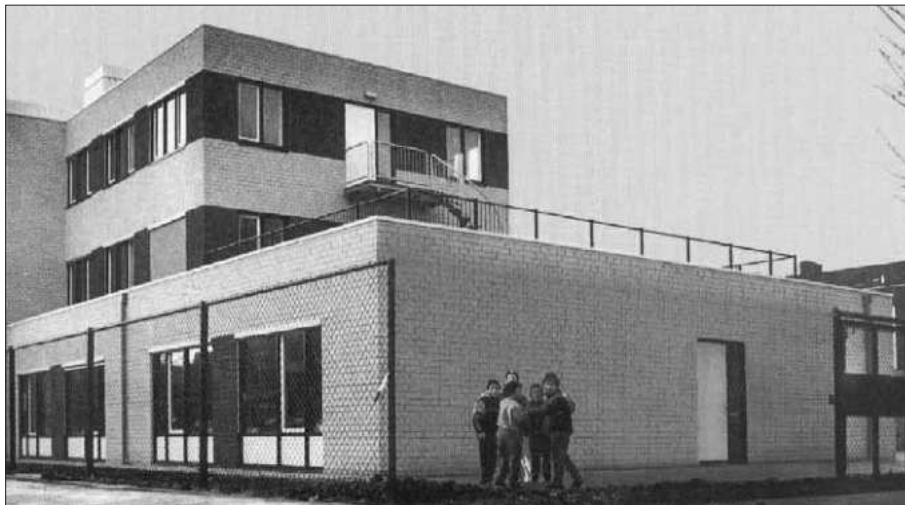
רק כמה ימים חלפו מאז, והיחידר' קם והיה לעובדה. ר' אורי הקצה לשם כך שני חדרים מתוך ארבעה שהיו בביתו. ביחידר' החדש היו ארבעה תלמידים; שני בניו של הרב יצחק פורסט עם שני ילדים נוספים. הימלמדי הראשון היתה רעייתו של ר' אורי – גב' רבקה, שלמדה עם התלמידים את האותיות א-ב העבריות.

בחודש תשרי תשל"ה הוקם אפוא התלמוד תורה, וכיום הוא מתנוסס לתפארה באמסטרדם ומונה כמה מאות תלמידים. במשך כל השנים הללו ניהל ר' אורי את היחידר' ביד רמה (כפי שסופר בהמשך) עד לפני חמש שנים, כשאז מסר את שרביט הניהול לפרופסור ר' דניאל מאירס, מחסידי חב"ד בהולנד.

עם הקמתו של היחידר' התחוללה מלחמה של ממש נגד ר' אורי. כמה מראשי קהילת אמסטרדם טענו שכיון שקיים בעיר זה שנים רבות בית ספר יהודי, הרי שפתיחת היחידר' לא נועדה אלא לעורר מדנים ומחלוקות (אכן היה בית ספר יהודי בעיר, אבל חוץ מכך שתלמידיו היו יהודים, הרי שלא ניכרו בו סימנים יהודים, ובוודאי שלא בתכנית הלימודים).

בעקבות זאת החלו לחצים ואיומים נגדו. בהגיעו לבית הכנסת מדי יום ביומו, ספג גערות ונאצות. אחד הלוחמים הגדול לעשות וסטר על לחיו בפני כל המתפללים. כשהמתנגדים ראו שאין הוא נבהל מהם,

ינוכי
קים

מוסף מיוחד - יא נישן, שנת ה-100

"אך כאן נוצרה בעיה חדשה: החוק בהולנד אסר לימודי קודש בבתי ספר הנתמכים בידי השלטונות, וזאת על יסוד חוק שוויון זכויות שבאחד מסעיפיו נכתב שבתי הספר לא ייחדו שעות ללימודי דת (ראה מסגרת). אבא ביקש ממקדימים בכירים במשרד החינוך ההולנדי להתיר ללמוד לימודי קודש ביחיד, אך הם טענו שאין בסמכותם לשנות את החוק. בלית ברירה פנה לשר החינוך ולאחר שיחות ארוכות ולחצים, הסכים שר החינוך לשנות את החוק – והתיר את לימודי הקודש בבתי הספר בהולנד. כך אבא שינה את החוק בהולנד עבור בית-ספר יהודי אחד..."

"המלחמות שנמשכו בשנים הראשונות, פסקו לאחר שהמוסד הנתמך, והגורמים העיוניים הבינו שהמוסד מבוסס דיו, ולא יוכלו לגרום לסגירתו. רק אז הופסקו הלחצים והאימים."

"את היחיד" ניהל אבא במשך כעשרים שנה. הוא דאג לתקציבים ומבנים, כאשר הטיפול החנוכי הופקד בידי צוות מקצועי ומיומן. אבא פיקח על התנהלות היחיד"ר מלמלה, והתערב רק כשהיה בכך צורך.

"אסיים באנקדוט על המצב הרגיש ששר באותם שנים. באותן שנים הרבה אבא לנסוע לרבי לצורך עניינים שונים, שגם אני לא יודע את סיבם. פעם אחת הגיע לניו יורק כדי לשהות אצל הרבי, אך בטרם הספיק להגיע ל-770 שוחח בטלפון עם הולנד ונודע לו כי הגורמים המתנגדים מתכוונים לערוך צעדים משומים שיזיקו מאוד ליחיד"ר. אבא לא המתין, ובו במקום חזר לשדה התעופה, ועלה על המטוס הראשון להולנד כדי לסכל את המזימה..."

כשהדבר נודע לרב חדוקוב שאבא נסע מיד מבל לכהנס אפילו ל-770, שיבח את אבא ואמר לו "ישיש כח שכן עשית..."

הרב יעקב אליעזר פרידריך מאנטוורפן בלגיה היה יד ימינו של ר' אורי זיל בכל עניני הקמת וניהול היחיד"ר, כאשר עד היום הוא משמש כחבר ההנהלה. הרב פרידריך אכן גר באנטוורפן, אבל לצורך עבודתו ביחיד"ר הוא נוסע לפעמים אפילו שלוש פעמים בשבוע

אימו עליו ועל משפחתו שירצחו אותם! כל אותה תקופה חיו ר' אורי ובני משפחתו בחד גדול, מחשש לחייהם.

מי שהזיק את ידיו כל אותה תקופה והעניק לו עידוד רב עוצמה, היה הרב חיים מרדכי אייזיק חדוקוב, מזכירו של הרבי, ומנהל המרכז לעניני חינוך. הם שוחחו ביניהם כמעט מידי לילה, כאשר הרב חדוקוב מחזק את ידיו לשמור על היחיד"ר היחיד בהולנד. פעמים רבות עלה הרבי על הקו והאזין לשיחות ביניהם.

כשנרגעו מעט העניינים, כתב לו הרב חדוקוב: "שמחנו לקרוא כי בעזרת השם יתברך מסתדרים עניני החדר החדש באופן טוב ובדרכי שלום. תי"ח תי"ח על תמונת החדר ששלח לנו המראה ניהים המאירות של התלמידים שיחיו. פרישת שלום לכל חבריו שיחיו המעטעקים בהחדר."

הרב, ר' עוזיאל כהן, זכור במאורעות שעברו עליהם בתקופה ימים: "היו אלו שנים קשות מאוד. היתה מלחמה יום-יומית, והקושי היה כפול, כיוון שגם ידידים הפנו עורף ונלחמו בנו ללא הרף. כל זאת במקביל לכך שאבא נדרש לגייס משאבים כספיים להחזקת החדר, שמספר התלמידים הלך וגדל וכל תקופה צרה. חשוב לציין שהרבי שלח סכומי כסף ניכרים לאחזקת היחיד"ר."

"כימה חודשים התקיים היחיד"ר בביתנו; בזמן הזה ניסה אבא לקבל מהשלטונות מבנה מתאים, אבל הניסיונות לא עלו יפה. כי במשכו הדברים בינינו רבה עד שאבא עשה מעשה 'פרטיוני': בוקר אחד לקח את התלמידים ונכנסו עמם למבנה של בית ספר סמוך שלא פעל זמן רב. לא הועילו מניות ותביעות השלטונות למנות את המבנה. אבא עמד על כך שמשמלת הולנד חייבת לדאוג לבניין מתאים ליחיד"ר."

רק לאחר שמספר התלמידים גדל באופן משמעותי, קיבל היחיד"ר הכרה רשמית מצד משרד החינוך ההולנדי. ההכרה הרשמית גררה בעקבותיה חזרה רבה מצד גורמים רשמיים.

מימין
מבא
בר
כ
ההול

ואם יעמוד מלך פבית דוד...

לה

לאמסטרדם שבהולנד.

"עזרתי לרי אורי לייסד את היחידה" – הוא מספר – "לא רבים יודעים כי השם 'יחידה' ניתן על ידי הרבי בעצמו, שדאג ליחידה כל השנים.

לכנות קומפלסק מפואר שהכיל בנינים עבור התלמידים והתלמידות.

גם הבניה הזאת לא נעשתה בקלות. תלאות רבות עבר עד שמסרו לו שטח מתאים, ואז החל לגייס כוחות עשרה מיליון דולר לבניית הקומפלסק המפואר. למרות גילו המבוגר (שמונים וארבע!) דאג בעצמו לכל פרט בבניית הבניינים בני השלוש קומות. הוא חשב על כל דבר, אפילו על מעליות מיוחדות שיתאימו לתלמידים מוגבלים פיזית. תוכניות הבניה נמסרו קודם לכן לידי הרבי, שעבר עליהן ותן את ברכתו להצלחת הבניה.

בחדש שבט תשנ"ד חגגה הקהילה היהודית באמסטרדם את חנוכת הקומפלסק המפואר של היחידה. לקראת יום חגה של הקהילה בכלל, ושל רי אורי בפרט, הגיעו למעמד רבנים ואישי ציבור רבים, ובראשם שרי ממשלה ואחות המלכה (הממלאת את מקומה בהיעדרה). בחגיגה צוינה שנת העשרים לייסוד של היחידה. הנומרים כולם שיבחו את רי אורי כהן על שבמשך עשרים שנה פעל במרץ לפיתוחו של היחידה מבלי להתחשב בגילו המופלג.

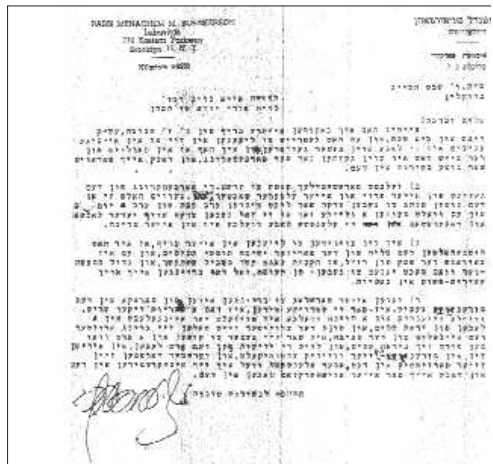
הרבי ליווה את הקמת היחידה בצורה אישית וקרובה מאד. אני זוכר שבמי הבראשית, החיידר עמד בפני קשיים עצומים. נתאר לעצמנו, שהחוק בהולנד קבע שבבית ספר רישמי יחייבים להיות מינימום 164 תלמידים, ואילו אצלנו למדו 24 תלמידים. באחד הימים קיבל רי אורי הוראה מהרבי להתחיל ליצור קשרים עם אנשי ממשל על מנת לקבל הכרה ליחידה. זה היה מעבר לכל היגיון, אך רי אורי עשה כפי שצווה, רקם קשרים במקומות הנכונים, ואכן הקשרים האלו סייעו וקיבלנו הכרה ממשלתי מלאה!..."

שנות הי"ד, ביקש לארגן הגירת יהודים מצוקה, וליישבם במושבות הולנדיות באי ריקה. כששטח את תוכניתו בפני הרבי, נתן להבין כי לא כדאי להמשיך בתוכנית זו, שהתכנית היו מגובשות ומפורטות, הן ירדו ומו

בבחילת שנות הי"ד, ביקש לארגן הגירת יהודים מארצות מצוקה, וליישבם במושבות הולנדיות באי דרום-אמריקה. כששטח את תוכניתו בפני הרבי, נתן לו הרבי להבין כי לא כדאי להמשיך בתוכנית זו, ולמרות שהתכנית היו מגובשות ומפורטות, הן ירדו מסדר יומו.

השנים התרחב היחידה והתפתח. לצד היחידה לבנים הוקם בית ספר לבנות על טהרת הקודש רי אורי לא נח ולא שקט עד שסיים

ב. ששלח אורי כהן, אורי עם ספרני

מוסף מיוחד - יא ניסן, שנת ה-100

מאירן.

כידוע, לאחר עלות חומייני לשלטון בעקבות הדחת השאח, נקטו השלטונות ביד קשה כלפי היהודים, ובמקביל לא אפשרו להם לצאת מהמדינה. הסבל היה רב, ויהודים רבים ניסו בדרכים-לא-דרכים להבריח את הגבול.

באחד הימים הצליח יהודי מסוים לברוח מאירן ולהגיע למדינה ערבית אחרת. הלה יצר קשר עם ר' אורי וביקש את עזרתו. ר' אורי הבין שהלה נפל מהחל אל הפחת, כי גם במדינה אליה הגיע, לא מאפשרים את היציאה. לאחר בירורים נוספים הגיע ר' אורי למסקנה שאפשרויות ההברחה מהמדינה הזאת בכל זאת קלות יותר מאשר מאירן.

ר' אורי שינס מותניו ונסע לאותה מדינה, והצליח לחלץ את היהודי אל אחת ממדינות הרווחה.

בעקבות זאת נוצר קשר עם אנשי קשר באותה מדינה, והם עזרו בהברחת יהודים מאירן אליהם, ומשם דאג ר' אורי להבריח אותם למדינות חופש כמו ארצות-הברית וארץ הקודש. לאחר העתם של אלו למדינות מבטחים, דאג שילדי המשפחות ילמדו במוסדות על טהרת הקודש – וזאת על סוד מכתבו של הרבי שצריך לשמר את חיי היהדות בהם חיו כל השנים.

למבצע זה גייס ר' אורי סכומי עתק כדי לכסות את הוצאות הנסיעה כמו דרכונים, ויזות ומסמכים אחרים,

וכך אנו מוצאים מכתב שכתב לו הרבי בשנת תשי"ב בענין "בעיות של עולם שלם, בעיות של עמים וקהלות", כפי שהרבי כתב לו בגוף המכתב המתפרסם כאן בפרסום ראשוני:

ב"ה, י' אלול ה'תשי"ב
ברוקלין ניו.

הו"ח א"א נ"נ וכו'
מוה"ר אורי יודא הכהן ש"

שלום וברכה!

ב' מכתבין מ"ש וכ' מז"א נתקבלו, ושמתני להבחין מטון כתיבתך, שהנך מרגיש קצת יותר רגוע. השי"ת יעזור שהרגיש רגוע לגמרי, ותסמך עליו לחלוטין בזה. ומה אם השי"ת יכול להסתדר עם בעיות של עולם שלם, בעיות של עמים וקהלות וכו' וכו', הרי בוודאי שיצליח לפתור גם את בעיותיך האישיות לטוב בגשמיות וברוחניות. צריך רק לעשות כלים לקבל את ברכות השי"ת, וזאת ע"י הענינים של תורה עבודה וגמילות חסדים, שלושת עמודי העולם, עולם גדול ועולם קטן, זה האדם.

אינך מזכיר אודות בריאות שאר בני הבית, הנני מקוה שהכל שלום.

. . . בתודה ברצוני לאשר קבלת הידיעה מנציגנו הר"ה ג' והרה"ח ו"ח א"א נ"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר בנימין אלי' ש' גארדעצקי בפריז, אשר קיבל 1100 פלורין עבור עבודתו לעשירות, למותר להאריך אודות גודל הוהות שבוה, ולפי פסק חז"ל – עשר בשביל שתעשר, תתרום ההשתתפות לעשירות בגשמיות ועשירות ברוחניות, כתפגם אדמו"ר הקוץ: הקב"ה נותן ליהודים גשמיות ויהודים עושים מגשמיות רוחניות. וכשם שבכל עניין של קדושה "מעלין בקודש", בוודאי תשתדל שהשתתפותך גם כן תגבר, ובהתאם לדרישת השעה, משום שהעבודה נעשית רחבה יותר ויותר, בעור השי"ת.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולב"ב ש' ופרנסה בהרחבה,

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

ח"ק

באותה תקופה הגה תוכנית להוצאת יהודים משלוש מדינות ערביות טולטאריות: סוריה, אלג'יר ומרוקו. גם על כך כתב לרבי, ופירט את תוכניתיו. על כך השיב לו הרבי באגרת מיום ו' שבט תשי"ג:

(תוכן) "בנוגע לרעיון להוציא יהודים ממרוקו וסוריה, הרי בקשר ליהודים הספרדים, זו אחריות גדולה כיון שהם במדינה בה חיו במשך מאות שנים חיים של יראת שמים, אולם מצד שני הבעיות האחרות מציקות, לכן מוכרח להוציאם משם". בסיום המכתב הודה לו הרבי על שעוסק בכך.

למעשה התוכנית הללו לא יצאו לפועל, אולם הן לא נגזרו. בשנות המ"ם (80) הבריח ר' אורי יהודים רבים

ואם יעמוד מלך מבית דוד...

שנת תשל"ו

הפנים שהיה אחראי על משרדי ההגירה, המשרטה והק.ג.ב. כבר בתחילת פגישתם חיבק ר' אורי את השר חיבוק עז של ידידים וותיקים, תוך כדי שהוא דוחף לחליפתו מעטפה ובה אלף דולר... (הון עתק באותם ימים). בפגישה אחרת עם אחד מראשי הערים שר' אורי היה צריך ממנו סיוע – העניק לו את מכשיר הפקס האישי שלו... בפעם הבאה שהגיע לאותה עיר, המתין לו ראש העיר סמוך לכבש המטוס!...

לאחר חודשים של עבודה מאומצת הצליח לארגן קבוצה גדולה של ילדים אותם קיווה להציל מנוקי הקרינה.

במקביל פנה למוסדות חב"ד בישראל, וביקש מהם לקלוט את הילדים. תנהלת המוסדות לא ידעה כיצד "לעכל" את העניין, ולאחר שהגיע מענה חיובי מהרבי, החלו אנשי אגודת חסיד תב"ד לטפל בהעלאתם של הילדים. ר' אורי ליווה את הילדים עד לתחנת ביניים באירופה.

מאז החל הנושא לצבור תאוצה, ואנשי צא"ח המשיכו בפרויקט הזה. עד כה הועלו כאלפיים ילדים. יש מהם שהתקרבו לחב"ד והקימו משפחות חסידיות לתנארת.

כבר בשנת תשי"ז תנוודע ר' אורי לחב"ד ולרבי מלך המשיח שעלה אז על כס הנשיאות, ומאז כל חייו צעד לאור הוראותיו של הרבי, הן בענייני הפרטים והן בענייני הכללים.

במשך למעלה מארבעים שנה עמד בקשר רצוף עם הרבי, במכתבים, טלפונים וכן וזה להכנס ליחידות רבות. לא מעט יהודים פנו אליו וביקשו ממנו שיכתוב עבורם לרבי. בידי בנו ר' עוזיאל, קלסר עב-כרס המכיל מענות לאותם יהודים.

למרות זאת, לא ידוע הרבה על מעשיו ופועלו. ר' אורי היה נעזר ונחבא אל הכלים, ועל פעולותיו החבירות מעולם לא סיפר. על קשריו הענפים עם הרבי ומזכיריו כמעט ולא שמעו אותו מדבר.

בעקבות נסיון (כמעט נואש!) לאתר אודותיו חומר נוסף, התברר כי רבים עמדו עמו בקשר, אך כולם היו ממוזרים זה מזה במגוון הפעולות המרתקות שביצע בחייו. הצלחנו רק לקבל אי אלו "ניצוצות" אודותיו:

בכל פעם שר' אורי היה נוסע לרבי, הוא היה מתארח אצל הרב יצחק (אציה) גורביץ'. מספר הרב גורביץ' "לביית משיח" כי ר' אורי עמד בקשר מתמיד עם הרב חודקוב, שאת היקפו איש לא ידע. הוא היה נכנס ליחידות פעמים רבות שם שהה זמן ארוך יחסית, ואף וזה לקבל הרבה מכתבים. "לאחר שהיה יוצא מהיחידות, היה מדרוך הטבע חוזר לביטו, ואך דבר טבעי שהיה מספר חלק מהדברים, אך הוא תמיד חתם את פיו. שתיקה מחלטת. רק פעם אחת, באחד מביקוריו, לאחר שיצא מיחידות, סיפר לי משימה כבידה שלשמה הגיעה.

"הוא סיפר שהרבי ביקש ממנו להגיע בדחיפות מאירופה לניו-יורק לצורך היחידות. באותם ימים עמדה

אישי מנורים במדינות המערב ועוד. כל זאת מלבד הסכנה הגדולה בה היה נתון בכל רגע. הסיפור הבא ימחיש זאת:

פעם, בשהותו באחת ממדינות ערב הקיצוניות, נעצר לפתע בידי אנשי המשטרה החשאית המקומית. התברר כי הוא שוחח בטלפון עם רב חשוב ממדינה מערבית, והלה הזכיר בטעות את ארץ ישראל. כנראה שהיו ציטוטים כי שעה קלה לאחר מכן נעצר. רק לאחר חקירה ארוכה ומתישה שוחרר לדרך. המעצר לא הפחידו, והוא המשיך במעשיו למען הצלת יהודים.

מיותר לציין כי כל הפעולות הללו נעשו ללא פרסום ובחשאיות גמורה. מאות יהודים חבים לו את חייהם בגשמיות וברוחניות.

פרשיה זו נכתבה כאן בקיצור נמרץ, כאשר רוב הפרטים רבים עדיין לוטים בערפילי הסוד, לבקשת המשפחה, כדי לא לחשוף אנשי קשר או מדינות שסייעו לר' אורי, ועדיין עושים זאת.

בשנת תשמ"ו (1986) דלפו חומרים רדיאקטיביים מהכור האטומי הממוקם בסמיכות לעיריה צירנוביל שבאוקראינה. אלפים מתו, ומאות אלפים חלו במחלות קשות.

מדינות מערב אירופה יזמו פרויקטים מיוחדים לקליטת קבוצות ילדים מהאזורים הפגועים. המטרה הייתה להציל את הילדים שהם הנפגעים העיקריים, וזאת כיון שבתהליך הגדילה של הילד, הקרינה הרדיאקטיבית מייקה במיוחד.

ר' אורי מצדו החל אף הוא לפעול להעלאתם לישראל של ילדים יהודים מאזור צירנוביל. בקיץ תשי"ז נסע לבית המועצות, שם בדק את האפשרויות השונות. במשך כמה חודשים "בילה" בנסיעות בין משרדי הממשלה השונים ברוסיה, ובביקורים בבתי משפחות יהודיות באוקראינה ובילורוסיה.

ליוזמתו הברוכה הצטרף הרב יצחק קוגן, "הצדיק

פעם, בשהותו באחת ממדינות ערב הקיצוניות, נעצר לפתע בידי אנשי המשטרה החשאית המקומית. התברר כי הוא שוחח בטלפון עם רב חשוב ממדינה מערבית, והלה הזכיר בטעות את ארץ ישראל. כנראה שהיו ציטוטים כי שעה קלה לאחר מכן נעצר. רק לאחר חקירה ארוכה ומתישה שוחרר לדרך

מלינגרד". שניהם עברו מבית לבית, ובעבודה מאומצת בדקו את יהדותם של הילדים. במקביל פעלו בקרב משרדי הממשלה, כדי שיאפשרו את עליית הילדים לישראל. במהלך פעולות אלו הגיע ר' אורי למשרד שר

מוסף מיוחד - י"א ניסן, שנת ה-100

בהצלת יהודים. בין השאר אמר לו ר' אורי: "אם אתה זקוק לעזרתי אני מיד לאיוו מדינה שאדרש". ידיד מעבר לים לא האמין: "אבל רק לפני כמה חודשים חגגת יום הולדת התשעים, איך אתה ממשיך לעבוד במלוא המרץ?"...

בחודשים האחרונים לחייו עמל על הקמת פרויקט יחודי: כולל מודרני, בו ילמדו אברכים גמרא ופוסקים בעזרת מחשבים ואמצעים טכנולוגיים מגוונים. בזמן שהותו בבית בנו בירושלים בחודש תשרי השנה, אמר לבני המשפחה "חסר לי רק מיליון דולר להקמת הכולל, ואם הייתי צעיר הייתי עושה את המיליון בתוך שבועיים..."

אולם הקמת הכולל התעכבה עקב מחלתו של אשתו, בה טיפל במסירות רבה. נעוה אורכות שהה ליד מיטתה בבית הרפואה, עד שביום י"ב חשוון תשס"א, הסתלקה לבית עולמה.

לאחר פטירתה המשיך בתנופה מיוחדת לעסוק למען הקמת הכולל, אבל הוא לא הספיק. באמצע חודש כסלו השנה לקה בלבו ואושפז בבית רפואה. בעת אשפוזו אמר לבני משפחתו וידידיו: "יכבר לא אוכל להגיע ליום הולדתי התשעים ואחת..."

ואכן, כ' כסלו תשס"א, הסתלק לבית עולמו, שבע ימים. מאות ליוו אותו למנוחת עולמים. הספדים לא נישאו, כפי שצוה ביום הכיפורים האחרון לחייו - "אל תספידו אותי בשעת ההלוויה. רק ביום השלושים תספידו הספד קצר במשך חמש דקות בלבד". אופן מסתורין היה בחייו, וכך גם בהסתלקותו...

צרפת למכור כמות גדולה של נשק לסוריה, והרבי רצה שישוחח עם שגריר הולנד בארץ כדי שישכנע את ידידו השגריר הצרפתי בארץ לבטל את נשקת הנשק. ר' אורי עשה את המוטל עליו וכמה ימים לאחר מכן חזר להולנד... לא ידוע מה עלה בגורלה של עיסקת הנשק.

נכדו ר' לייבל כהן מוסיף וכותב: "אילו סבא היה רואה את הכתבה, הוא לא היה שמח כלל וכלל. בכל אופן, סבא כתב מכתבים רבים מאד לרבי, ולעתים אפילו יום אחרי יום. הוא כתב בכל ענין, הן בנוגע לעסקות והן בנוגע לחיים הפרטיים. פעם הוא אמר לאבי שני (בנו) שפעמים רבות, לאחר ששלח את המכתב לרבי, עוד לפני שקיבל את התשובה - הדברים הסתדרו..."

"ימלכד זאת, הרבי היה משיב לו מכתבים רבים. ברבים מהמכתבים לא מפורטים העניינים עליהם נכתבו, וכנראה שחלקם לפחות עוסקים בעניינים סודיים. רק כעת נודע לי על עיסקה כלשהי של חילופי שבויים או אוכלוסין שסבא היה מעורב בה בשליחות של הרבי, אך הוא שמר על כך בסוד, ואני יודע מי יודע על כך..."

ר' יוחנן ספרנאי מספר, כי שמע שבאחת היחידויות, עם הכיסוס של ר' אורי ליגן עדן העליון - קם הרבי לכבודו.

בנו ר' עוזיאל כהן מוסיף "פעם אבא נכנס לבית מדרשו של הרבי בעיצומה של ההתוועדות של הרבי. כרגיל היו במקום אלפי חסידים ובית המדרש מלא עד אפס מקום. אולם כשאבא נכנס פנימה, הרבי הבחין בו מיד ופנה אליו: 'ר' אורי זאגט לחיים!'"

במכתביו של הרבי, ניתן ללמוד רבות מהמילים הספורות שהוסיף הרבי בכתב ידו. כמו למשל במכתב הברכה שקיבל מהרבי להולדת נכדו, הוסיף הרבי בגוף הכתב בשורות התארים את המילים: "ירב פעלים" וכן את תיבת "הכהן".

התייחסות נוספת היתה במכתב כללי-פרטי מיום "ועשיק" פ' כי תשא התשכ"ה. הוסיף הרבי בסיום המכתב בגוף הכתב: "בשאלת הישיבה שכותבה - כדאי שיתיעץ עם העסקנים יר"ש שמכירים - האם ימצאו מלמדים, מנהל וכו'."

בברכה לבשריט בכלל ובפרט - כולל הרחבת הפרנסה בגורו.

נכדו ר' אריה לייב, מוסיף ומספר על ביקורו של המזכיר הרב בנימין קליין אצל סבו: "היה זה לפני כמה שנים, כשלפתע יום אחד הגיע המזכיר קליין לביתו של סבא. שניהם הסתגרו בחדר ושוחחו בארבע עיניים. את תוכן שיחתם כמובן שלא סיפר. רק זאת אמר כי 'הרב קליין היה בביקור בוק באירופה אז הוא 'קפץ' אליו להולנד...'"

מרות גילו המופלג, המשיך ר' אורי לעבוד ללא לאות בתחומים שונים. בחודשים האחרונים לחייו טפן אליו אחד מידידיו בחיול ששעק

בשנת תשכ"א
אלג'יריה עצמ
או פרעוה ביהו
כחן התעסק א'
היהודים משם
(באנגליה) מ
תשכ"ב, ע'
רעיון של א'
אלג'יר
טעמים, מלבד
ההור

לזכות
לוי יצחק בן
סטישיא ברכה
ורבקה בת חנה
לבניין עדי עד

ימי אדונו מורנו ורבנו מלך המשיח אמן ועד